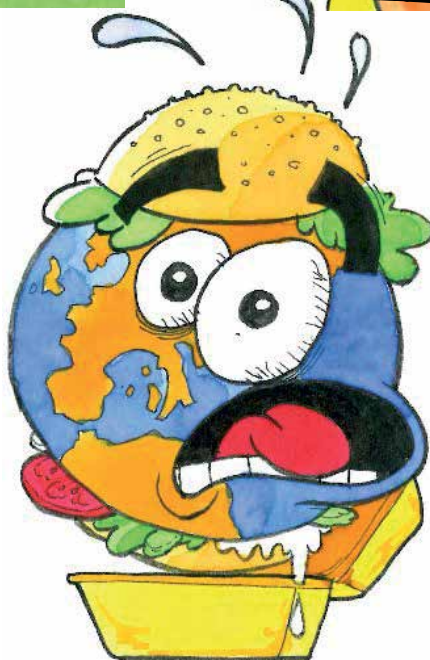
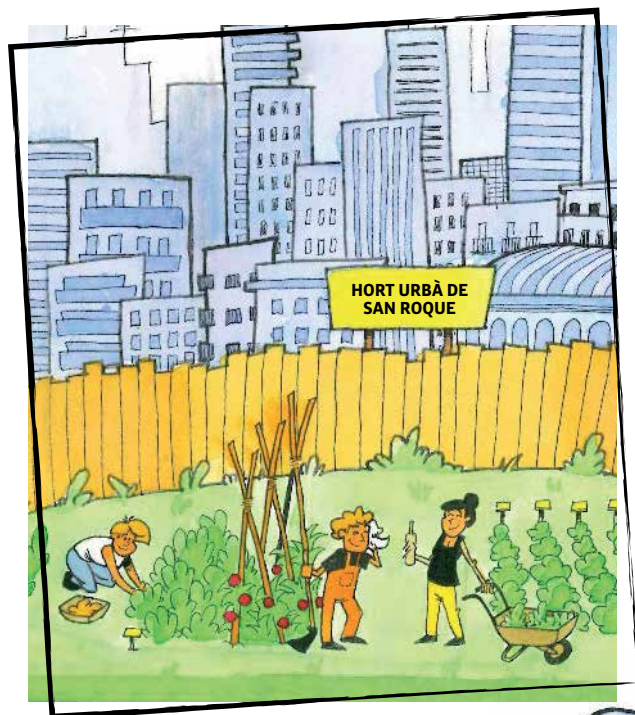

Allò que amaga la nostra nevera

Activitats

Observa aquestes imatges i respon les preguntes següents:

Què et suggereixen aquestes vinyetes?

Quina relació hi ha entre elles?

Què creus que ens mostren?

Agafem la lupa

Per poder fer un bon treball de recerca, primer necessitem conèixer, tenir dades i recopilar informació sobre allò que volem estudiar. I, com que en aquest *Global express* volem investigar sobre alimentació, buscarem al supermercat!

Per dur a terme aquesta tasca, aquesta setmana hauràs d'anar al supermercat amb la teva família per fer la compra setmanal. Un cop al supermercat, has de fixar-te en l'origen dels productes frescos. A veure si pots incloure una gran quantitat de peix, de carn i de fruita en una taula com la següent!

Producte	Originari de...	Distància fins al lloc de producció

Activitats

Un cop a casa, intenta situar tots els productes al mapa.

L'enllaç següent et pot servir per situar el peix: http://www.pescalia.com/ZONAS_FAO/index.htm
En aquesta adreça podeu trobar les zones de captura segons la FAO i els seus codis, que són els que moltes vegades trobareu a les etiquetes del producte.

Què et suggereix el que has descobert?

Darrere la pista dels aliments

Ha arribat el moment d'agafar la lupa per investigar què hi ha darrere d'allò que mengem.

Ens dividirem en **cinc grups** per seguir la pista dels aliments següents: pinya, carn, pa, perca i blat de moro. Quan acabem la recerca, posarem en comú les nostres conclusions amb la resta de companys i companyes.

Som-hi!

REIX '08

PERCA

PA

CARN

BLAT
DE MORO

PINYA

pesos...

http://elpais.com/diario/2011/05/07/sociedad/1304719206_850215.html

Espanya es menja en quatre mesos la seva quota de pesca

• Un informe alerta de la dependència de l'exterior pels caladors esgotats

WALTER OPPENHEIMER | LONDRES | 7 MAI 2011

A partir del 8 de maig, tot el peix que es consumeixi a Espanya serà, si més no a efectes estadístics, procedent d'aigües de fora de la Unió Europea. O bé procedent de les captures de vaixells europeus en aigües extracomunitàries, o purament i simplement comprat a països tercers. Segons un estudi fet per la New Economics Foundation (NEF) i Ocean2012, els espanyols han consumit en poc més de quatre mesos tota la quota anual que els correspon de peix procedent de caladors europeus, d'acord amb dades del 2007, les últimes publicades.

Aquesta *peixdependència* de l'exterior es deu a l'efecte combinat de l'augment del consum d'aquest aliment i del creixent empobriment dels caladors europeus, cosa que obliga les flotes de la UE a recórrer a caladors més llunyans. Per exemple, el 1990 Espanya no depenia del peix exterior fins al 18 de juny. I la UE s'abastia de peix comunitari fins al 2 de setembre, però ara s'acaba el 3 de juliol. Hi ha països que han empitjorat amb més rapidesa que Espanya. Si en el cas espanyol la dependència arriba ara 41 dies abans que el 1990, a Itàlia s'ha avançat 60 dies, a Portugal 73 i a França 85. (...)

La UE té un dels caladors més grans i més rics del món, però no hem sabut gestionar-lo de manera responsable, opina Miquel Ortega Cerdà, coordinador polític d'Ocean2012, una aliança d'organitzacions que defensen la transformació de la política europea de pesca per aturar la sobrepesca, posar fi a les pràctiques pesqueres destructives i garantir un ús just i equitatiu dels recursos pesquers. La forma òbvia d'aturar aquesta tendència catastròfica és restaurar les poblacions de peixos europees fins a uns nivells que permetin una pesca sostenible i consumir únicament allò que puguem pescar de manera segura, diu Ortega.

Els portuguesos són els consumidors més importants, amb gairebé 62 quilos per persona a l'any. Però entre els països més poblats, Espanya ostenta un clar lideratge, amb gairebé 45 quilos, per davant de França (34), Itàlia (25) i el Regne Unit (20); tots ells molt lluny d'Alemanya (15) i Polònia (11), davant una mitjana europea de 22 quilos a l'any i d'una mitjana mundial de 17, gairebé el doble dels nou quilos que es consumien l'any 1960.

El consumidor no és conscient del problema perquè l'arribada de peix de fora de la UE fa que no es dispari el preu de l'europeu, tot i que és un bé cada cop més escàs. Així, mentre que el 1995 la UE capturava gairebé vuit milions de tones de peixos (pes en viu) a les seves aigües i només una mica més de quatre milions procedien de països tercers, ara es consumeix més peix extracomunitari (gairebé sis milions de tones) que comunitari (cinc milions de tones).

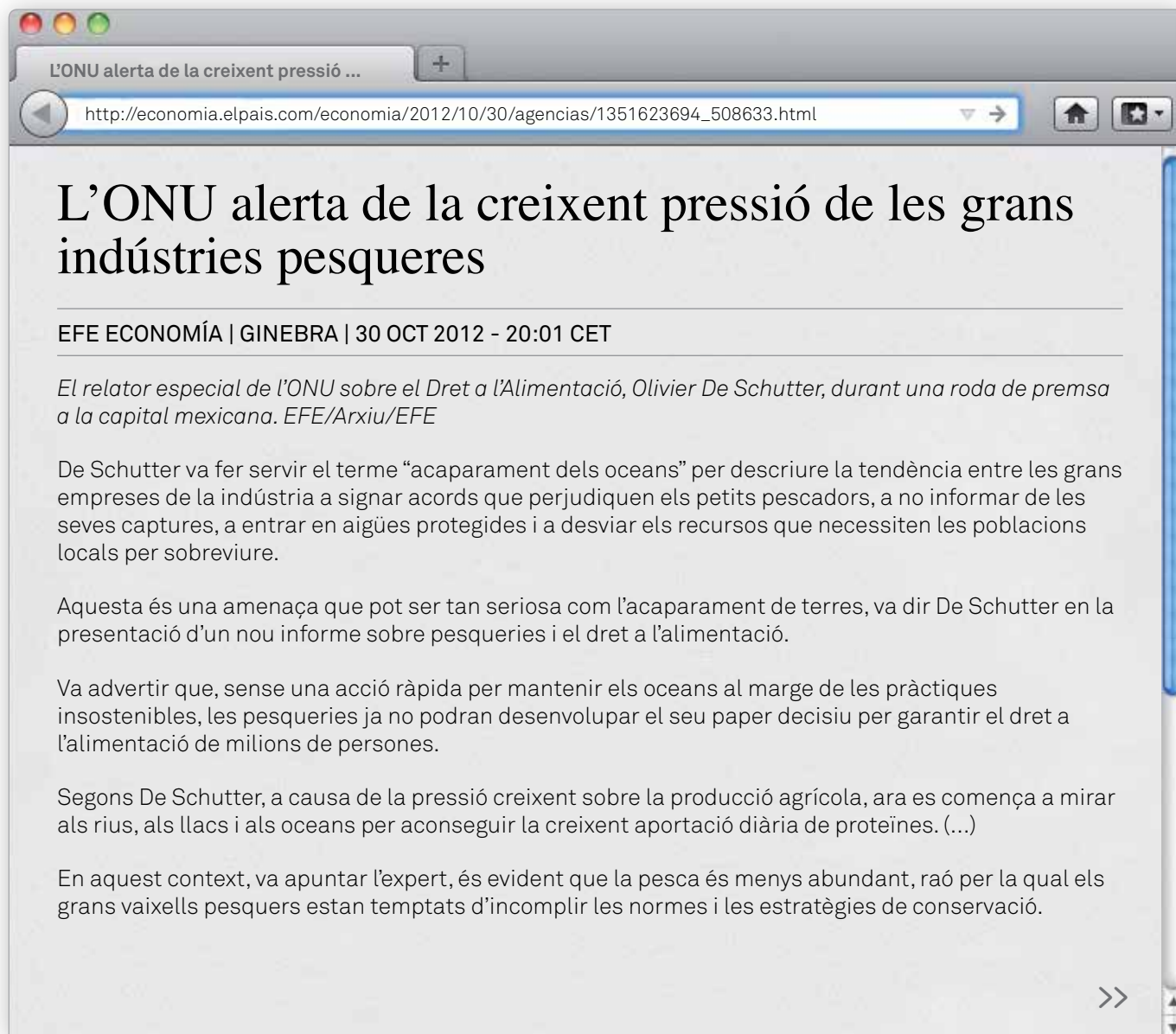

PERCA

Aniol Esteban remarca que un estudi dut a terme fa uns quants anys va demostrar que la flota britànica necessita ara un esforç 17 vegades més gran que fa més d'un segle per pescar la mateixa quantitat de peixos, malgrat l'avanç en mitjans tecnològics: això demostra el deteriorament brutal dels caladors entre aleshores i ara.

Una de les solucions que s'ha buscat són les piscifactories, però comporten, d'una banda, el risc de contaminació i transmissió de malalties, i de l'altra requereixen l'ús massiu de peix salvatge per engreixar els peixos dels viviers. Si en el cas d'Espanya no es tingués en compte el consum de peix procedent de piscifactories, el panorama encara seria més negatiu. En aquest cas, la dependència del peix procedent de països tercers no començaria el 8 de maig sinó que s'avançaria al 24 de març.

L'ONU alerta de la creixent pressió ...

http://economia.elpais.com/economia/2012/10/30/agencias/1351623694_508633.html

L'ONU alerta de la creixent pressió de les grans indústries pesqueres

EFE ECONOMÍA | GINEBRA | 30 OCT 2012 - 20:01 CET

El relator especial de l'ONU sobre el Dret a l'Alimentació, Olivier De Schutter, durant una roda de premsa a la capital mexicana. EFE/Arxiu/EFE

De Schutter va fer servir el terme "acaparament dels oceans" per descriure la tendència entre les grans empreses de la indústria a signar acords que perjudiquen els petits pescadors, a no informar de les seves captures, a entrar en aigües protegides i a desviar els recursos que necessiten les poblacions locals per sobreviure.

Aquesta és una amenaça que pot ser tan seriosa com l'acaparament de terres, va dir De Schutter en la presentació d'un nou informe sobre pesqueries i el dret a l'alimentació.

Va advertir que, sense una acció ràpida per mantenir els oceans al marge de les pràctiques insostenibles, les pesqueries ja no podran desenvolupar el seu paper decisiu per garantir el dret a l'alimentació de milions de persones.

Segons De Schutter, a causa de la pressió creixent sobre la producció agrícola, ara es comença a mirar als rius, als llacs i als oceans per aconseguir la creixent aportació diària de proteïnes. (...)

En aquest context, va apuntar l'expert, és evident que la pesca és menys abundant, raó per la qual els grans vaixells pesquers estan temptats d'incomplir les normes i les estratègies de conservació.

>>

PERCA

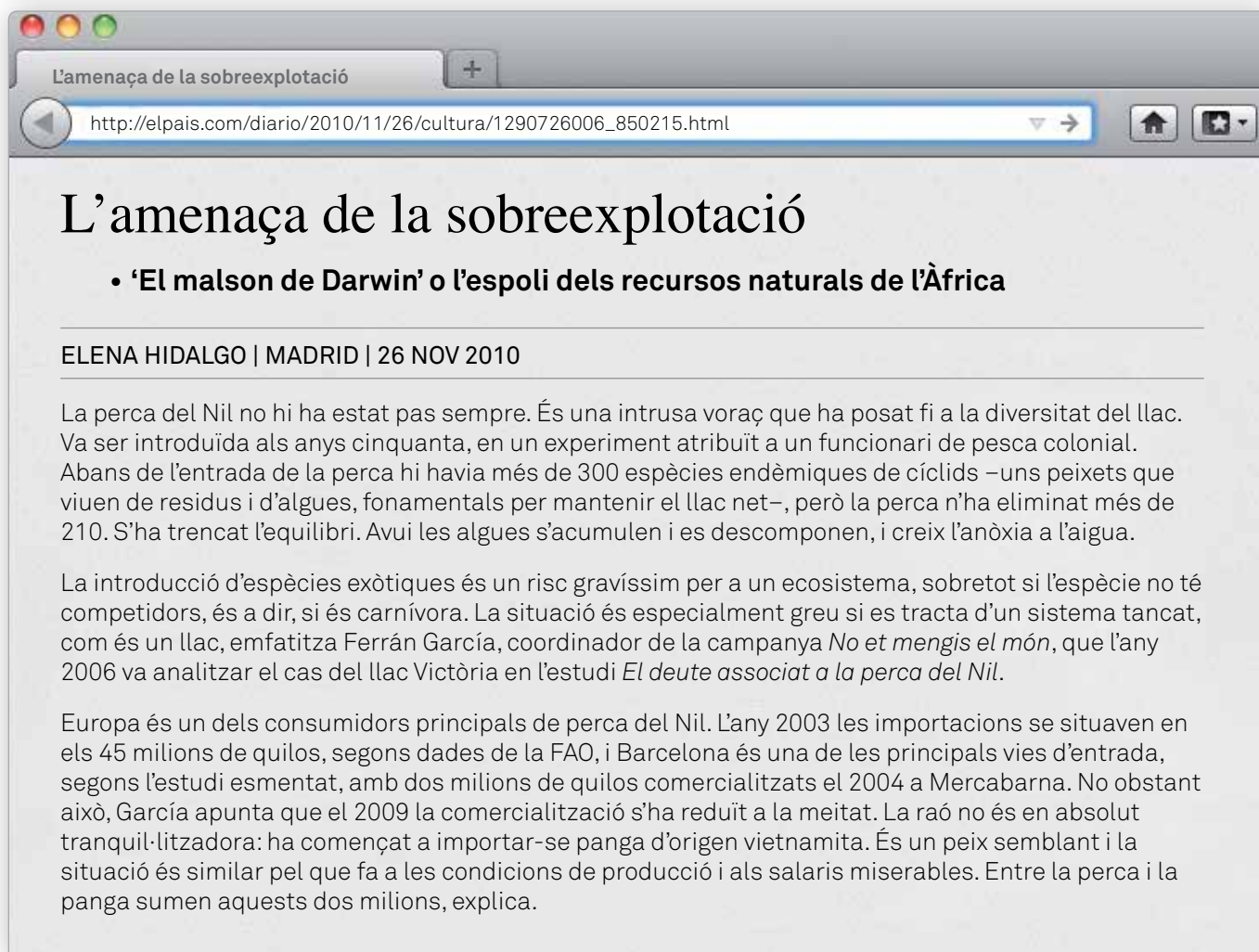
L'informe presentat avui indica que la major part de les aigües marines del món són explotades per grans flotes, motiu pel qual De Schutter va demanar una revisió urgent dels Acords de Llicència i Accés (LAA) que en regulen les activitats pesqueres.

Segons la seva opinió, aquests acords haurien d'incloure mecanismes de vigilància més sòlids per fer front a la pesca il·legal, tenir en compte l'impacte de les grans explotacions en les poblacions locals i enfortir els drets laborals dels pescadors.

De Schutter va instar els governs a reflexionar sobre el model de pesca actual, donant suport a les flotes petites, molt més eficaçes pel que fa a la relació entre la despesa en combustible i les captures i al volum de peix llençat.

La pesca industrial per part de flotes d'altura pot semblar una opció econòmica, però només perquè aquestes flotes poden embutxacar-se grans subsidis i externalitzar els costos derivats de la sobrepesca i la degradació dels recursos, va dir.

El relator va afirmar que les generacions futures pagaran el preu quan els oceans es quedin secs.

L'amenança de la sobreexplotació

http://elpais.com/diario/2010/11/26/cultura/1290726006_850215.html

L'amenança de la sobreexplotació

- 'El malson de Darwin' o l'espoli dels recursos naturals de l'Àfrica

ELENA HIDALGO | MADRID | 26 NOV 2010

La perca del Nil no hi ha estat pas sempre. És una intrusa voraç que ha posat fi a la diversitat del llac. Va ser introduïda als anys cinquanta, en un experiment atribuït a un funcionari de pesca colonial. Abans de l'entrada de la perca hi havia més de 300 espècies endèmiques de cíclids –uns peixets que viuen de residus i d'algues, fonamentals per mantenir el llac net–, però la perca n'ha eliminat més de 210. S'ha trencat l'equilibri. Avui les algues s'acumulen i es descomponen, i creix l'anòxia a l'aigua.

La introducció d'espècies exòtiques és un risc gravíssim per a un ecosistema, sobretot si l'espècie no té competidors, és a dir, si és carnívora. La situació és especialment greu si es tracta d'un sistema tancat, com és un llac, emfatitza Ferrán García, coordinador de la campanya *No et mengis el món*, que l'any 2006 va analitzar el cas del llac Victòria en l'estudi *El deute associat a la perca del Nil*.

Europa és un dels consumidors principals de perca del Nil. L'any 2003 les importacions se situaven en els 45 milions de quilos, segons dades de la FAO, i Barcelona és una de les principals vies d'entrada, segons l'estudi esmentat, amb dos milions de quilos comercialitzats el 2004 a Mercabarna. No obstant això, García apunta que el 2009 la comercialització s'ha reduït a la meitat. La raó no és en absolut tranquil·litzadora: ha començat a importar-se panga d'origen vietnamita. És un peix semblant i la situació és similar pel que fa a les condicions de producció i als salaris miserables. Entre la perca i la panga sumen aquests dos milions, explica.

PERCA

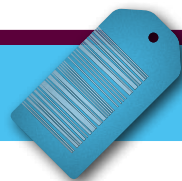
Activitats

1. Totes aquestes notícies tracten de diferents problemes que afecten la pesca. En primer lloc i individualment, assegureu-vos que enteneu el significat de cadascuna de les notícies i tot el vocabulari que contenen. Podeu fer-ho comentant-ho amb els vostres companys i companyes.
2. Resumiu cada notícia i poseu un títol personal a cadascuna.
3. Compartiu amb tota la classe el títol i el resum que cadascú ha elaborat per a cada notícia.
Consensueu un únic títol i un únic missatge per a cadascuna.
4. En petits grups, i a partir del treball anterior, intenteu definir allò que sabeu sobre cadascun dels temes i allò que en desconeu.
5. Com que estem treballant el tema de la pesca, ens han encarregat una feina per a la setmana cultural del nostre centre. S'ha decidit treballar sobre els aliments i la seva obtenció, i a nosaltres ens han demanat que elaborem pòsters explicatius sobre el nostre tema d'estudi.

Cada membre (o parella) del grup es farà càrrec d'un dels problemes que hem treballat amb les notícies, i tindrà la responsabilitat d'explicar a la resta de companys/es les conclusions de la seva recerca.

És important que, abans de començar a treballar, comenteu entre tots els components del grup quines són les passes que heu de seguir per fer la vostra feina.

>>

PERCA

Activitats

Els vostres pòsters (1,5 m x 1,5 m) han d'incloure imatges i gràfiques que il·lustrin les informacions.

Per a cadascun, ens demanen que expliquem:

- a) En què consisteix el problema? Fins a quin punt és greu?
- b) Qui són els protagonistes?
- c) Quines són les causes? Per què apareix aquest problema?
- d) Com es pot solucionar? Hi ha alguna acció en marxa?
En cas afirmatiu, indiqueu quina.

Aquí us facilitem alguns enllaços que us poden ajudar en la vostra feina

L'estat mundial de la pesca i l'aqüicultura:

<http://www.fao.org/docrep/016/i2727s/i2727s.pdf>

A. En relació amb la sobreexplotació pesquera.

www.noetmengiselmon.org/spip.php?lang=es

<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Defensa-de-los-oceanos/Politica-Pesquera-Comun/Sobreexplotacion/>

<http://ocean2012.eu/?lang=es>

B. En relació amb la perca del Nil.

<http://web.ua.es/es/giecryal/documentos/perca.pdf?noCache=1327093962843>

<http://www.noetmengiselmon.org/IMG/pdf/percacastella.pdf>

http://www.issg.org/database/species/reference_files/100Spanish.pdf

<http://www.veterinariossinfronteras.org/mm/Los%20residuos%20de%20Darwin.pdf>

C. En relació amb la indústria pesquera.

www.noetmengiselmon.org/spip.php?lang=es

<http://ocean2012.eu/?lang=es>

<http://www.aquivivegente.org/>

PERCA

Activitats

CONCLUSIONS FINALS

7. Conclusions finals

Observa la taula següent i intenta emplenar-la després d'haver escoltat les explicacions dels vostres companys/es.

PROBLEMA 1

Poseu el nom que ha escollit el grup que l'ha treballat.

Podries resumir en una frase allò que heu après d'aquesta recerca?

Qui són els protagonistes?
Quin paper tenen?

En el cultiu, elaboració i/o comerç del producte, ¿heu pogut veure alguna situació de desigualtat o de vulneració de drets (humans, ambientals, laborals, socials)?

PERCA

PROBLEMA 2

Poseu el nom que ha escollit el grup que l'ha treballat.

Podries resumir en una frase allò que heu après d'aquesta recerca?

Qui són els protagonistes?
Quin paper tenen?

En el cultiu, elaboració i/o comerç del producte, iheu pogut veure alguna situació de desigualtat o de vulneració de drets (humans, ambientals, laborals, socials)?

PROBLEMA 3

Poseu el nom que ha escollit el grup que l'ha treballat.

Podries resumir en una frase allò que heu après d'aquesta recerca?

Qui són els protagonistes?
Quin paper tenen?

En el cultiu, elaboració i/o comerç del producte, iheu pogut veure alguna situació de desigualtat o de vulneració de drets (humans, ambientals, laborals, socials)?

El pa, en les diverses varietats, constitueix la base de l'alimentació d'una part important de la població mundial. La seva transcendència històrica és inqüestionable: els emperadors romans, per exemple, tenien clar que per mantenir la població tranquil·la calia oferir-los pa i circ; una de les causes principals que van fer esclatar la Revolució Francesa el 1789 va ser la pujada sobtada d'aquest producte; o el Govern franquista, després de la Guerra Civil, va augmentar les importacions de la iuca de Guinea Equatorial (colònia africana espanyola), un tubercle semblant a la patata, la farina de la qual servia per augmentar la massa del pa. Més recentment, molts especialistes relacionen l'esclat de les revoltes al món àrab amb l'augment de preus de productes bàsics com el pa. Tot i així, ¿t'has preguntat mai la importància que té el pa en la nostra vida?

Activitats

1. En primer lloc, sabríeu enumerar els productes que conté el pa?

2. D'aquests productes, quin creieu que és el més rellevant?

Per consegüent, no sembla que un producte tan senzill pugui tenir un cost gaire elevat, no?

3. Quant creieu que val una barra de pa de 250 grams? Us sembla cara?

Segurament per a molta gent, un cost de 80 cèntims o un euro no sembla gaire. Més encara si tenim en compte el preu d'alguns aliments que, com la carn, la verdura o el peix, consumim amb assiduitat. Tot i així,

et sorprendrà saber que en els últims deu anys el preu del pa a l'Estat espanyol s'ha multiplicat per deu, mentre que els salaris dels treballadors no han augmentat al mateix ritme. Si ho mirem a nivell mundial,

veurem que, com que és considerat l'aliment bàsic per a milions de persones, la pujada del preu del pa pot significar posar molta gent en risc de fam.

Activitats

4. Què us suggereix aquesta imatge?

5. A què creieu que es deu l'augment del preu del pa?

PA

Tot i així, si investiguem una mica més veurem que hi ha altres elements que fan variar enormement el preu final del producte. Aquí teniu dues opcions per investigar una mica més.

Opció 1

Llegiu els articles següents i apunteu aquells elements que també fan variar el preu.

<http://www.rebelion.org/noticia.php?id=132689>

http://economia.elpais.com/economia/2011/03/03/actualidad/1299141182_850215.html

http://elpais.com/diario/2010/09/13/economia/1284328808_850215.html

Opció 2

A continuació teniu un seguit de dibuixos. Intenteu buscar quina relació tenen amb el preu del pa.

Foto: Marc Nimerola

Fotos: Blog do Planalto - US Embassy Santiago, Chile

Foto: Pablo Tosco

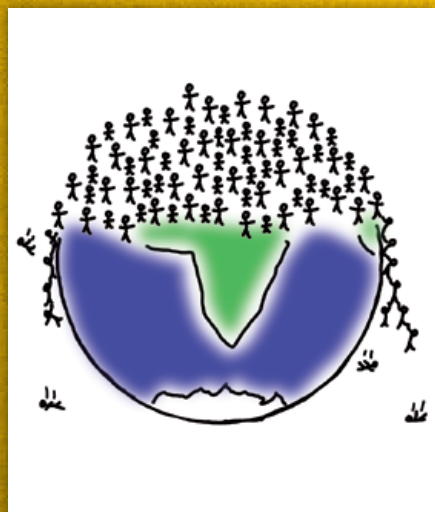

Foto: Milpalebras

PA

Activitats

6. Per últim, llegiu el text que teniu a continuació, tenint en compte les preguntes que haureu de contestar.

Quina és l'estratègia d'algunes empreses comercials amb relació a la compra de blat?
Quins efectes té per al consumidor?

Us sembla un sistema just? Per què?

Per què creieu que aquest sistema no està regulat?

Creieu que les conseqüències són les mateixes a tot el món?

Actualment, la producció i el comerç del blat segueixen les lleis estrictes d'un mercat globalitzat. Hi ha milions d'agricultors que venen anualment la seva producció a companyies comercials que la distribueixen per tot el món. Algunes d'aquestes companyies, com ara Cargill, les trobem en més de 60 països del món, amb una facturació anual de 120.000 milions de dòlars, xifra que quadruplica les vendes, per exemple, de la mateixa Coca-Cola.

Les estratègies comercials de Cargill són molt arriscades des del punt de vista empresarial i, sens dubte, perilloses des del punt de vista social. Intenten controlar la quantitat màxima de blat dels principals països productors, fins i tot comprant collites futures per avançat, pràctica que es coneix com a *mercat de futurs*. Adquirint tanta quantitat de blat, s'aconsegueix el control absolut del mercat. Si les collites són bones, les vendes es fan sense cap dificultat, encara que els beneficis puguin ser moderats. Però, si la collita ha estat dolenta, això es tradueix en grans pèrdues?

Posarem un exemple ben il·lustratiu. L'any 2008 aquesta companyia va apostar perquè les males collites a Rússia (un dels principals productors mundials) obligarien el president, Vladimir Putin, a prohibir les exportacions de blat a l'estranger. La jugada, ben calculada pels analistes i pels

mitjans tecnològics d'última generació que pronostiquen situacions climàtiques, els va sortir rodona. Cargill havia comprat prèviament en el mercat de futurs grans quantitats de gra a altres països, que tenien guardats al rebost. Davant la sensació generalitzada que les males collites a Rússia es convertirien en manca de blat, el pànic es va apoderar dels mercats i Cargill va començar a vendre el seu gra a preus molt superiors als de la collita anterior. Evidentment, això va desembocar, d'una banda, en grans beneficis empresarials i, de l'altra, en un augment del preu del pa en molts països.

L'Organització per a les Nacions Unides per a l'Alimentació i l'Agricultura (FAO, en anglès) ha anunciat que la pujada dels preus de productes com el blat (84%), el blat de moro (63%) o l'arròs (10%) amenaça molts països la població dels quals depèn quasi exclusivament d'aquests productes. Tot i que hi ha altres factors que paral·lelament ajuden aquest procés inflacionari (l'augment del preu del petroli, el canvi climàtic o la introducció de biocarburants), l'especulació amb els aliments avui dia és un fet. Moltes ONG han demanat, mitjançant els governs respectius i les institucions internacionals, una regulació per als mercats de matèries primeres. De moment, però, els especuladors continuen jugant amb el menjar.

PA

Fonts

<http://foro.webislam.com/showthread.php?7449-El-hombre-que-controla-la-alimentaci%F3n-del-planeta>.

<http://economiaendostardes.blogspot.com.es/2011/05/especular-con-la-comida-es-bueno-o-malo.html>

<http://www.clubdarwin.net/seccion/negocios/cargill-es-acusada-de-especular-con-el-trigo>

Activitats

7. Conclusions finals

CONCLUSIONS FINALS

Podríeu resumir en una frase allò que heu après en la vostra recerca?

Quins són els protagonistes que participen en la vostra recerca?
Quin paper tenen?

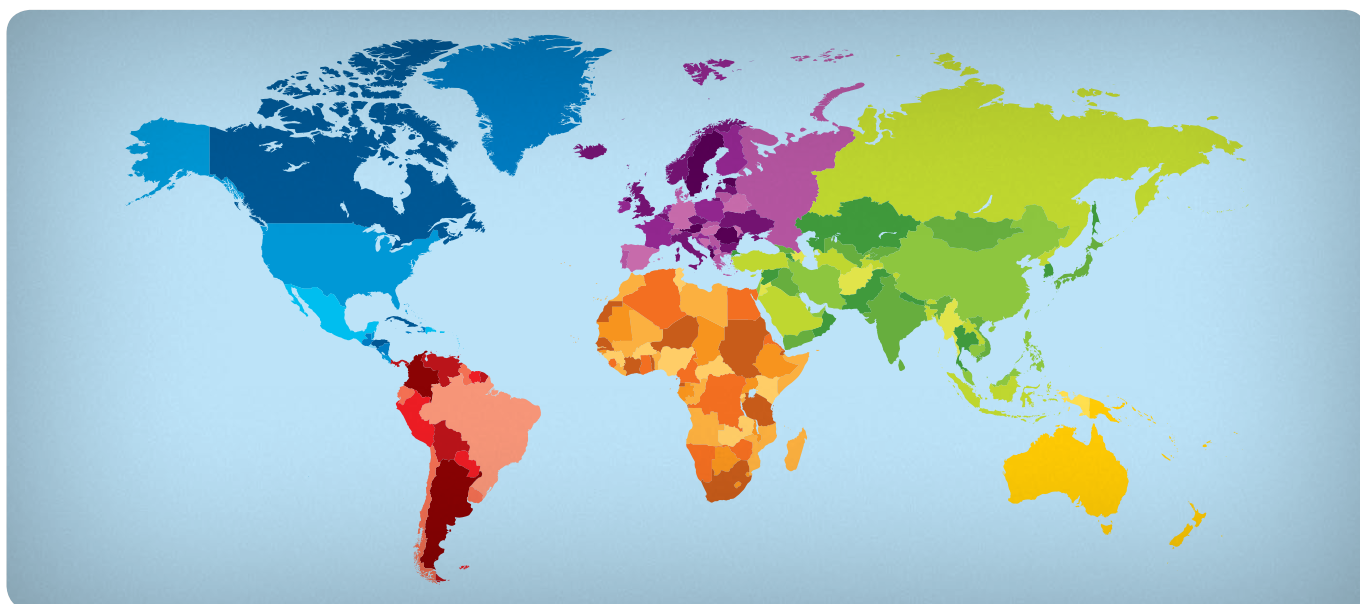
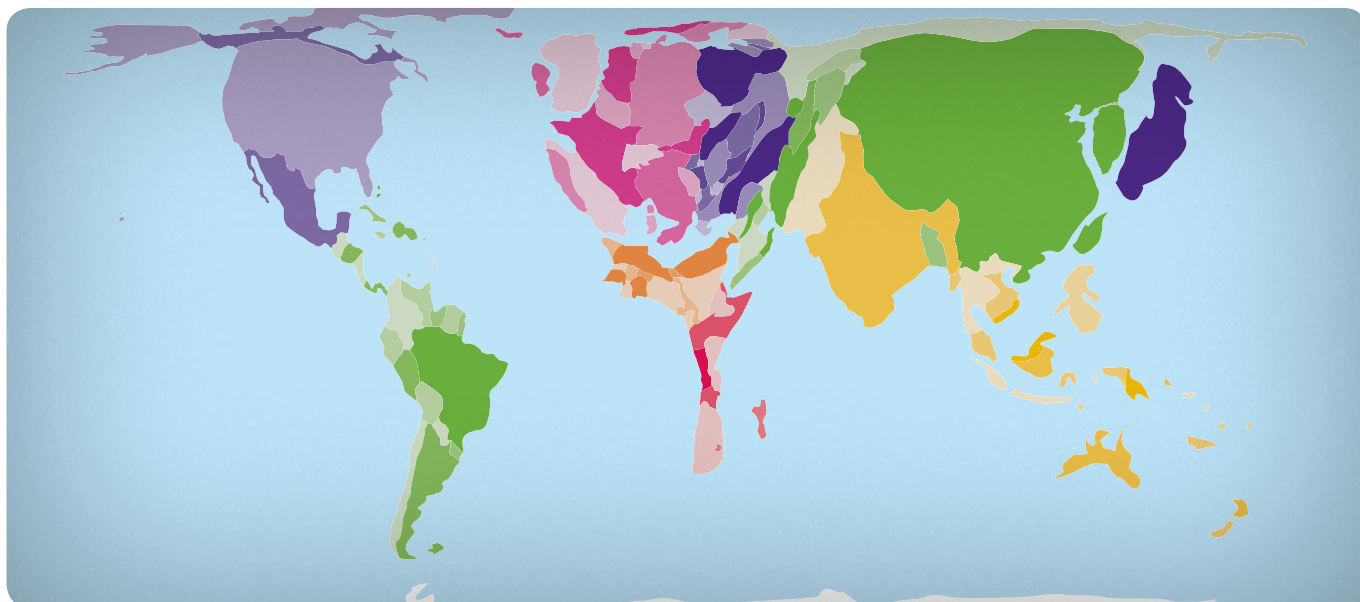
En el cultiu, elaboració i/o comerç del producte, ¿heu pogut veure alguna situació de desigualtat o vulneració de drets (humans, socials, laborals o ambientals)?

Activitats

1. El consum de carn al món

El mapa següent representa el consum de carn al món. Els països s'engreixen o s'aprimen segons el seu consum de carn. Comparant aquest mapa amb un mapa *normal* com el que teniu a sota, quines diferències hi trobeu? On es consumeix més carn?

CARN

Activitats

2. Hamburguesa de vedella o de pollastre?

Sembla que a Espanya es consumeix força carn. Quant costa produir-la? Farem uns càlculs per esbrinar-ho.

Per fer els nostres càlculs, suposarem que decidim anar tota la classe a berenar a una hamburgueseria. Quanta carn de vedella hi ha en una hamburguesa?

Pregunta-ho en una hamburgueseria, ja que en moltes el pes de l'hamburguesa està escrit al menú. També pots buscar-ho a Internet, ja que la majoria de cadenes d'hamburgueseries tenen tota la informació a la pàgina web.

Amb la informació recopilada, ja podem calcular la quantitat de carn que caldrà per preparar les hamburgueses per a tots.

Quan sapiguem la quantitat de carn que necessitem, calcularem la petjada ecològica del nostre berenar al *burger*. Produir carn de vacum consumeix molta aigua. Calen més de 15.000 litres d'aigua per produir un quilo de carn de vedella.

Quanta aigua ha calgut per produir el vostre berenar al *burger*? Busca la quantitat d'aigua que consumeix una persona diàriament i compara les xifres.

A la taula següent, extreta de <http://www.waterfootprint.org/?page=files/Animal-products> pots trobar informació sobre la quantitat d'aigua necessària per produir altres aliments.

		litre/kg	litre/kcal
	Verdures	322	1,34
	Patates	387	0,47
	Fruïtes	962	2,09
	Cereals	1.644	0,51
	Llegums	4.055	1,19
	Llet	1.020	1,82
	Ous	3.265	2,29
	Carn de pollastre	4.325	3,00
	Mantega	5.553	0,72
	Carn de porc	5.988	2,15
	Carn de xai	8.763	4,25

Quanta aigua caldria si haguéssim demanat hamburgueses de pollastre?

I per produir les patates que després ens mengem fregides?

CARN

Activitats

3. Consumim carn... i recursos energètics!

A més d'aigua, la producció de carn consumeix molta energia. Per cada quilo de carn de vedella es fan servir fins a 1.470 kcal en maquinària, transport, etc. Podem per tant calcular quantes calories ha costat produir el nostre berenar. La quantitat és gran o petita? Com sempre que fem càlculs, necessitem comparar-los amb alguna cosa. Farem servir dues comparacions:

- Calcula les calories que tenen les hamburgueses que us heu menjat per berenar. De nou, pots trobar aquesta informació a la web de les cadenes d'hamburgueses. Compara les calories que hem guanyat per menjar les hamburgueses i les necessàries per produir la carn.
- El gasoil produeix una energia de 7.320 kcal per litre. A quants litres de gasoil equival l'energia necessària per produir el nostre berenar? Fins on podríem arribar en cotxe amb aquesta energia?

Una de les causes d'aquest consum de calories es troba en el transport de la carn. La gràfica següent representa la quantitat de carn de vacum importada i exportada per Espanya els últims anys. Què et suggereix la gràfica? Hi ha alguna cosa que no t'encaja?

CARN

Activitats

4. Les vaques també mengen

El panet de l'hamburguesa està fet de farina de blat. T'has aturat mai a pensar que les vaques mengen aquest mateix blat?

Llegeix el text següent i comenta'l amb els teus companys i companyes.

(...) una certa àrea de cultiu dóna per alimentar més gent si ens mengem directament la collita que si la donem al bestiar per menjar-nos-en després la carn.

Per exemple, un camp d'una hectàrea alimentarà 22 persones en un any si s'hi cultiven patates, 19 si s'hi cultiva arròs, dues si es fa servir per alimentar xais i una si alimenta vedelles. Una dieta amb molta carn requereix entorn de 4.000 m² de cultius, mentre que una dieta bàsicament vegetariana en requereix 1.000 m². A nivell mundial, el 50% del blat, el 70% del blat de moro i el 95% de la soja es destinen a la ramaderia. El 1999 la superfície mundial de pastures era més del doble que la de cultius.

Per això es relaciona la desnutrició al Sud amb les polítiques agroalimentàries per satisfer la dieta del Nord, molt més carnívora.

Adaptació d'un fragment de l'article Consum conscient de carn: aquí hi ha tall

Número 19 d'Opcions (CRIC)

<http://opcions.org/sites/default/files/revistas/19Carn.pdf>

En quins països creus que es cultiva el blat, la soja o el blat de moro que es fa servir per alimentar la carn que després ens mengem?

Com és la dieta majoritària d'aquests països?

Et pensaves que la nostra dieta estava tan relacionada amb la situació que descriu l'última frase del text?

CARN

Activitats

5. A tall de conclusió

Al llarg d'aquesta activitat hem fet un munt de càlculs que ens han permès descobrir el que costa produir la carn, en particular la de vedella. Intentarem resumir tot allò que hem après fins ara responnent aquestes tres preguntes:

CONCLUSIONS FINALS

Podries resumir en una frase allò que heu après en la vostra recerca?

Quins són els protagonistes que participen en la vostra recerca?
Quin paper tenen?

¿Heu pogut veure alguna situació de desigualtat o vulneració de drets (humans, socials, laborals o ambientals) en la producció i el comerç de la carn?

Activitats

En aquesta recerca farem un joc de rol; o, el que és el mateix, ens ficarem a la pell dels personatges de la situació que llegirem tot seguit, en la qual s'ha de decidir si al municipi es cultivaran transgènics o es declararà Zona Lliure de Transgènics.

El vostre objectiu és oblidar-vos de les vostres idees i opinions sobre el tema dels transgènics i assumir i investigar les que corresponen amb el personatge que us ha tocat, així com tenir clars els arguments que defensareu per aconseguir que la vostra postura sigui la dominant. Us donarem alguns arguments que haureu d'ampliar per poder convèncer els altres.

Ànims i bona feina!

Situació

A Pinospuente, un poble eminentment agrícola, on el camp és la font principal de riquesa, i davant la pèrdua significativa de competitivitat de la producció, se'ls presenta el dilema de fer una reconversió del sector canviant la forma tradicional de producció, introduint blat de moro transgènic, o bé orientar l'activitat cap al cultiu ecològic, sabent que tots dos són incompatibles. Aquesta decisió es prendrà en un ple de l'ajuntament en el qual s'abordarà la possibilitat que alguns agricul-

tors d'una regió posin en marxa cultius de transgènics (OGM*) o bé que la comarca es declari Zona Lliure de Transgènics.

Cadascú i cadascuna de vosaltres tindreu un temps per preparar els vostres arguments i l'opinió que defensareu, depenent del paper que us toqui representar al ple. És molt important que deixeu de banda les vostres idees sobre el tema i us fi-queu en el paper que us ha tocat representar, fent vostres els argu-

ments que té el vostre personatge per defensar els seus interessos i elaborar bones raons que us permetin convèncer els altres.

Haureu de prendre una decisió consensuada i argumentada (que després un portaveu exposarà al grup-classe). Es podrà nomenar un alcalde que podrà fer de moderador i assegurar que s'arribi a unes conclusions argumentades.

* Un transgènic o Organisme Modificat Genèticament (OMG) és un organisme viu que ha estat creat artificialment manipulant-ne els gens. La manipulació genètica consisteix a aïllar segments de l'ADN (el material genètic) d'un ésser viu (virus, bactèria, vegetal, animal i fins i tot humà) per introduir-los en el d'un altre.

BLAT DE MORO

Personatges

Mr. Smith, representant de Monsanto, transnacional que ven llavors de blat de moro transgènic, que intentarà convèncer-los tant sí com no de les seves bondats. Evidentment, s'endu una comissió suculentà per contracte. (Haurà de tenir ben apresos els arguments a favor dels OGM).

Mr. Smith

Argumentari:

- 1) La FAO (Organització per a l'Alimentació i l'Agricultura) manifesta: [...] que l'enginyeria genètica pot contribuir a elevar la producció i la productivitat en l'agricultura, la silvicultura i la pesca.

Font: FAO. Declaració de la FAO sobre biotecnologia

<http://www.fao.org/biotech/fao-statement-on-biotechnology/es/>

- 2) El blat de moro MON 810 és una varietat de blat de moro transgènic al qual s'ha introduït el gen d'una bactèria (*Bacillus Thuringiensis*) que produeix una toxina de tipus insecticida. L'objectiu és augmentar la resistència del cultiu de blat de moro als atacs dels insectes i garantir-ne una producció exitosa.

<http://www.monsanto.com/global/es/Pages/default.aspx>

Altres idees:

Rebate les objeccions dels ecologistes

<http://www.tierramerica.net/2002/0324/dialogos.shtml>

Les qualitats indiscutibles dels transgènics

<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>

<http://www.terragnijurista.com.ar/doctrina/transgenicos.htm>

Arguments per desmuntar els suposats riscos dels transgènics

<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>

BLAT DE MORO

Ana

Ana, representant de l'associació d'agricultors i agricultores del poble. En els darrers deu anys estan assistint a profunds canvis en el sector agrícola que els han fet perdre molta competitivitat en un mercat cada cop més difícil, en el qual les grans distribuïdores marquen unes condicions cada cop més difícils de complir. L'Ana coneix bé el camp i veu com agricultores i agricultors d'altres comarques es troben en una situació semblant. L'associació està ben informada de com està el sector del blat de moro i de com el blat de moro transgènic té cada cop més presència. El seu repte i la responsabilitat del seu càrrec l'obliguen a buscar una solució per poder mantenir la seva producció i la seva forma de vida.

Arguments (situació del sector):

- 1) La greu situació del camp, els problemes més importants del qual són:
a) la progressiva pèrdua de rendibilitat de la producció agrícola; b) els problemes mediambientals: el canvi climàtic; la contaminació dels sòls i de l'aigua; c) la gran dependència de fertilitzants i de pesticides que són més costosos, així com el gasoil per a les màquines, d) la cada cop més complicada venda dels seus productes a un preu que estigui per sobre del preu que els costa produir-los.

<http://www.coag.org/>
<http://www.upa.es/>

- 2) La dependència del mercat de les llavors, comercialitzades per poques empreses al món –algunes de les quals vinculades a la comercialització de transgènics–, s'imposa cada cop com més irremediable i la consegüent dependència de fertilitzants, pesticides... i les seves conseqüències mediambientals (empobriment dels sòls, que cada cop necessiten més fertilitzants i tenen menys capacitat de producció; la consegüent contaminació de les aigües).

Informe sobre la situació de l'agricultura al món:
<http://www.monsanto.com/global/es/Pages/default.aspx>

Altres idees:

Els petits agricultors asfixiats per les grans distribuïdores
<http://periodismohumano.com/economia/el-campo-espanol-cae-en-poder-de-los-%E2%80%98hiper%E2%80%99.html>

Les subvencions agrícoles (PAC) afavoreixen els grans terratinents
<http://www.lavanguardia.com/economia/20111012/54229545045/bruselas-exigira-a-espana-que-se-ajuste-el-reparto-de-ayudas-agricolas.html>

Poques companyies dominen tota la producció agrícola
El cultiu ecològic pot ser una alternativa?

<http://agroica.peruforo.org/t8-agricultura-ecologica-frente-los-cultivos-transgenicos>
<http://www.ugr.es/~eianez/Biotecnologia/vegetal.html>

BLAT DE MORO

María

María, alcaldessa de Pinospuente.
Es proposa que sigui un personatge més dolent (exemple: alcaldessa)

L'alcaldessa, que fa tres legislatures que ocupa l'alcaldia i té força influència dins el seu partit a nivell regional, està fent mèrits per continuar ascendint en la seva carrera política. La seva posició davant el dilema plantejat és la de qui veu en els cultius transgènics una oportunitat de desenvolupament i de creació de riquesa ràpida per al poble. Fins i tot alguns diuen que l'empresa de llavors transgèniques li ha ofert una comissió suculenta si s'implanten aquests cultius al seu municipi.

Arguments:

- 1) Destaca els grans beneficis econòmics i el creixement del municipi que podrien aportar els cultius transgènics.
- 2) Defensa que els OMG són el futur i que no es pot anar en contra del progrés, assenyalant la idea que el cultiu a gran escala els posaria al capdavant d'una agricultura innovadora, i no han de perdre aquesta oportunitat de ser un dels municipis que ocuparien un dels primers llocs en l'ús d'aquest cultiu.
- 3) Avantatges dels OGM
<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>
<http://www.terragnijurista.com.ar/doctrina/transgenicos.htm>
- 4) Arguments per desmuntar els suposats riscos dels transgènics
<http://www.neoliberalismo.com/transgenicos-1.htm>

BLAT DE MORO

David: pertany a un grup ecologista que lluita contra la implantació de cultius transgènics, especialment el blat de moro modificat genèticament. La seva associació té tot un argumentari que s'ha de preparar molt bé per a aquest ple crucial en el qual es decidirà el futur de la comarca.

David

Arguments:

- 1) Els coneixements científics actuals no són suficients per predir amb exactitud les conseqüències d'aquesta manipulació, ni la seva evolució i interacció amb altres éssers vius un cop alliberat un OMG al medi ambient.

Els organismes genèticament modificats són en gran part creacions d'empreses transnacionals a les quals només els interessa la generació de guanys extraordinaris amb la menor quantitat possible de costos.

A França s'ha prohibit el cultiu de blat de moro transgènic MON810 de Monsanto.

- 2) En el cas del blat de moro, s'han produït noves varietats que es van dissenyar per resistir el consum indiscriminat d'herbicides que les mateixes empreses transnacionals produeixen (Monsanto, Novartis, Du Pont, etc.). La resistència als herbicides fa possible que la planta sigui ruixada amb grans quantitats sense que es mori, o bé brinda a la planta la capacitat de resistir insecticides més tòxics que els habituals.

Altres idees:

El negoci de les corporacions agroquímiques

<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/En-el-campo/>

Conseqüències sobre la salut

<http://www.ecologistasenaccion.org/article20452.html>

http://www.ecoportal.net/Temas_Especiales/Transgenicos/Soja_transgenica_Milagro_o_maleficio._Las_dos_caras_de_una_misma_cosecha

Altres conseqüències:

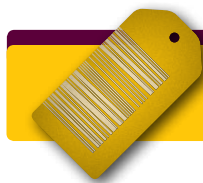
Contaminació i deteriorament del medi ambient

<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/En-el-campo/>

Desplaçament i situació socioeconòmica del cultiu

http://www.ecoportal.net/Temas_Especiales/Transgenicos/Soja_transgenica_Milagro_o_maleficio._Las_dos_caras_de_una_misma_cosecha

BLAT DE MORO

Problema de la coexistència de cultius transgènics i no
<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/En-el-campo/Contaminacion-transgenica-Imposible-coexistencia-entre-cultivos/>

Els cultius transgènics no alimenten el món. El 99,5% d'agricultors i agricultores no en cultiven
<http://www.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/>

També podria introduir el que passa en altres zones en què s'han implantat cultius intensius

Raquel Vásquez, coordinadora de l'Assemblea de Dones Rurals.

Ens està afectant perquè els monocultius són palma africana, canya, pinya... Ens afecta a través de la contaminació, perquè tota la producció és tractada amb químics, i després hi ha el desviament dels rius cap a les seves parcel·les. En temps de pluja forta, el canvi del curs dels rius provoca inundacions. Ara estem tenint plagues molt fortes. Les avionetes fumiguen i aquest verí que suposadament va a les plantacions es dispersa en l'ambient, provocant malalties, grans a la pell, al·lèrgies... Si no els vacunem, els animals es moren. (...) si mengen herbes, a vegades estan contaminades. Això va en contra de la seguretat alimentària. L'any passat la plaga va fer que la *milpa* (blat de moro) es perdés, i després les inundacions van acabar de podrir-ho tot. Vam treure blat de moro podrit que no es podia consumir. Com que no tenim blat de moro, ens veiem obligats a comprar blat de moro d'importació, moltes vegades podrit o contaminat. També estem proposant al Govern que si hi ha producció de blat de moro hi hagi garantia i es reservin aquests aliments. A més, com deia abans, les terres estan bastant tocades, no produeixen com abans. Llavors la gent es veu obligada a comprar altres productes que no són els nostres. Estem bombardejats per productes que no són de la nostra cistella. No volem dependre de productes importats. Els qui tenim terra, el que volem és produir, però no volem experimentar amb coses estranyes, com per exemple amb frijol, que a més possiblement és transgènic... Perquè aquí també hi ha coneixement del que volem sembrar. En lloc de portar-nos productes que no són nostres, que ens ajudin a reactivar la producció d'acord amb el que diu la comunitat.

BLAT DE MORO

Juan

Juan, veí del poble, jubilat del camp, filantrop... Hi ha viscut sempre i vol que la gent es quedi al poble en lloc d'emigrar a la ciutat, i evitar el perill que s'acabi convertint en un poble abandonat. Té la saviesa popular de l'experiència i coneix bé la història del camp, perquè a més d'haver-la viscut en carn pròpia, s'ha preocupat d'investigar la situació de l'agricultura al món.

Sabers:

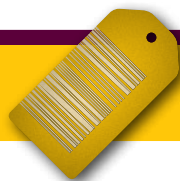
- 1) L'agricultura tradicional i de subsistència basada en tracció animal, intercanvi i millora de les llavors per selecció i híbrids naturals, adobs animals, cura de la terra, tècniques tradicionals d'emmagatzematge dels productes.
- 2) La revolució verda que va suposar la dependència de la tracció mecànica, llavors híbrides comercialitzades, ús dels fertilitzants i plaguicides amb la conseqüent dependència del petroli, erosió i contaminació dels sòls i de l'aigua...
- 3) Problemes del camp actual: (vegeu les denúncies de les associacions agràries com COAG o UPA):
<http://www.coag.org/>
<http://www.upa.es/>

Altres idees:

Situació del camp actual:

- a) Dependència del mercat de les llavors
http://www.telegrafo.com.ec/index.php?option=com_zoo&task=item&item_id=54965&Itemid=16
- b) Els problemes mediambientals
- c) Les subvencions agrícoles (PAC) afavoreixen els grans terratinents
http://sociedad.elpais.com/sociedad/2012/06/03/actualidad/1338754100_733390.html
<http://www.elmundo.es/elmundo/2011/12/17/andalucia/1324125625.html>
- d) Grans distribuïdores i diferència de preus en origen i en destí
<http://www.ideal.es/almeria/v/20120123/agricultura/diferencia-precio-entre-origen-20120123.html>

Li sembla interessant tenir en compte l'alternativa del cultiu ecològic
<http://www.elnortedecastilla.es/v/20100523/zamora/alternativa-crisis-agraria-20100523.html>

BLAT DE MORO

Activitats

Ja estem preparats i preparades?

És el moment que dugueu a terme el ple municipal, per a la qual cosa haureu de seguir les regles d'or del diàleg: respectar i escoltar el torn de paraula; només parlar quan la persona moderadora, en el nostre cas l'alcaldeessa, ens doni la paraula, i buscar els millors arguments.

Conclusions finals

Un cop celebrat el ple, heu de fer una síntesi de les conclusions del debat i escollir els quatre o cinc arguments d'acord i de desacord que han tingut més importància en el desenvolupament.

CONCLUSIONS FINALS

Podries resumir en una frase allò que heu après en la vostra recerca?

Quines són les posicions que entren en joc en la vostra recerca? Quin paper tenen?

En el cultiu, elaboració i/o comerç del producte, ¿heu pogut veure alguna situació de desigualtat o vulneració de drets (humans, socials, laborals o ambientals)?

És mig matí, i la calor sufocant de l'estació de les pluges a Costa Rica ha donat a l'aire de les plantacions una textura de plom. A l'horitzó, on els pics de milers de plantes de pinya es fonen en una boira d'un verd grisós, hi treballa una màquina polvoritzadora. Es manté ferma i en silenci, com un insecte gegant que acaba de posar-se a terra després d'un vol a la cerca d'una presa. Els seus braços llargs articulats

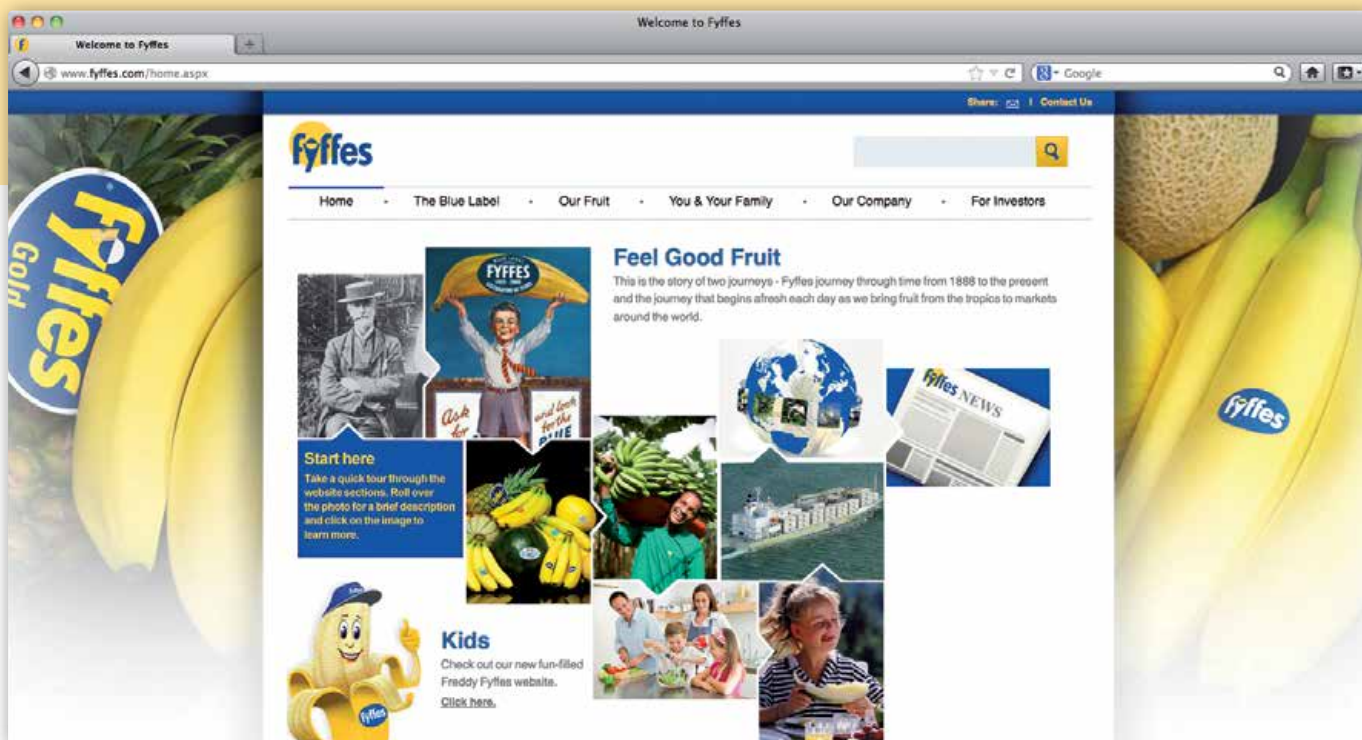
reposen enrere sobre el seu cap, mentre que el seu ventre, una cisterna al remolc de darrere de la màquina, marcat amb una calavera i un parell de tíbies encreuades, es torna a omplir amb la pròxima càrrega tòxica. De sobte, el brunzit torna a començar, els braços es despleguen, s'obren les mànegues de l'espri i l'insecte comença a escopir implacablement el verí al seu voltant.

Adaptat de The Guardian:

<http://www.guardian.co.uk/business/2010/oct/02/truth-about-pineapple-production>

Activitats

1. Aquesta és la pàgina web de l'empresa fructícola **Fyffes** (www.fyffes.com), que es dedica a la producció i comercialització de fruites per tot el món. Quins sentiments creus que intenta inspirar l'empresa amb el seu disseny?:

PINYA

Activitats

2. Tots i totes sabem que la pinya és una de les nostres fruites preferides i que té moltes propietats beneficioses per al nostre organisme. A més de les vitamines i els minerals, la pinya ajuda a la digestió, a la circulació de la sang i a eliminar toxines. Alguns estudis revelen efectes anticancerígens i antiinflamatoris. Amb tot, ¿sabies que la pinya també pot ser molt perjudicial per a l'ésser humà? Consulta aquesta llista sobre els efectes de la pinya a l'organisme, i decideix com és possible:

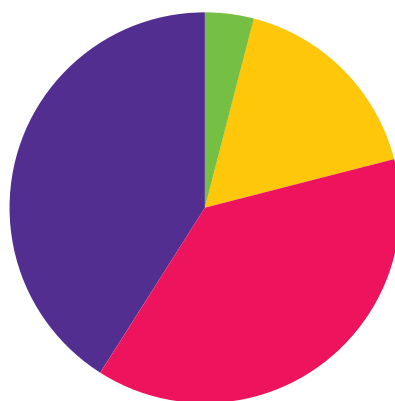
- danys oculars i pèrdua de visió
- nàusea i vòmits
- irritacions de la pell
- depressió
- esgotament
- ferides i talls
- irritació de gola
- danys pulmonars

3. Com segurament heu endevinat, no es tracta dels efectes del consum, sinó del **cultiu** de la pinya. En efecte, la feina a les plantacions és molt feixuga i exposa el treballador a unes condicions ambientals i laborals molt àrdues, així com a nombrosos productes químics utilitzats com a pesticides. Us proposem que us informeu sobre com la pinya arriba del camp a la nostra taula, responent les preguntes següents.

- D'on vénen la major part de les pinyes que consumim?
- En mans de qui està el negoci de la pinya?
Quant ha crescut el negoci de la pinya en els últims anys?
- Com es reparteixen els beneficis que genera el negoci de la pinya entre (1) els treballadors, (2) les multinacionals distribuïdores, (3) els negocis de venda al públic i (4) els amos de les plantacions?

Fonts que pots consultar:

<http://www.frutasjustas.org>
<http://www.guardian.co.uk/business/2010/oct/02/truth-about-pineapple-production>
(en anglès)

41% - .....
4% - .....
17% - .....
38% - .....

PINYA

Activitats

4. Moltes ONG, associacions, sindicats i (pocs) mitjans de comunicació es fan ressò de les reivindicacions dels treballadors i treballadores del sector, però els grans interessos creats silencien aquestes veus per evitar que la veritat sobre la pinya arribi als consumidors. Amb tot, un documental que el diari *The Guardian* va realitzar fa uns quants anys va tenir un cert impacte en el sector, i algunes empreses es van veure obligades a dur a terme mesures de rentat de cara per calmar les protestes de molts ciutadans, cansats de contribuir a l'explotació laboral i mediambiental de Costa Rica i d'altres països productors de pinya.

Us proposem que vegeu el vídeo prenent notes i que, posteriorment, en feu un resum que contesti algunes d'aquestes preguntes:

- Qui són els principals afectats en el negoci de la pinya?
- Quins són els principals problemes que els afecten?
- Quines dificultats tenen els afectats per denunciar o intentar solucionar els seus problemes?
- El vídeo aporta algun tipus de solució als seus problemes?

<http://www.guardian.co.uk/environment/video/2010/nov/10/pinas-coast-rica>

Resum: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

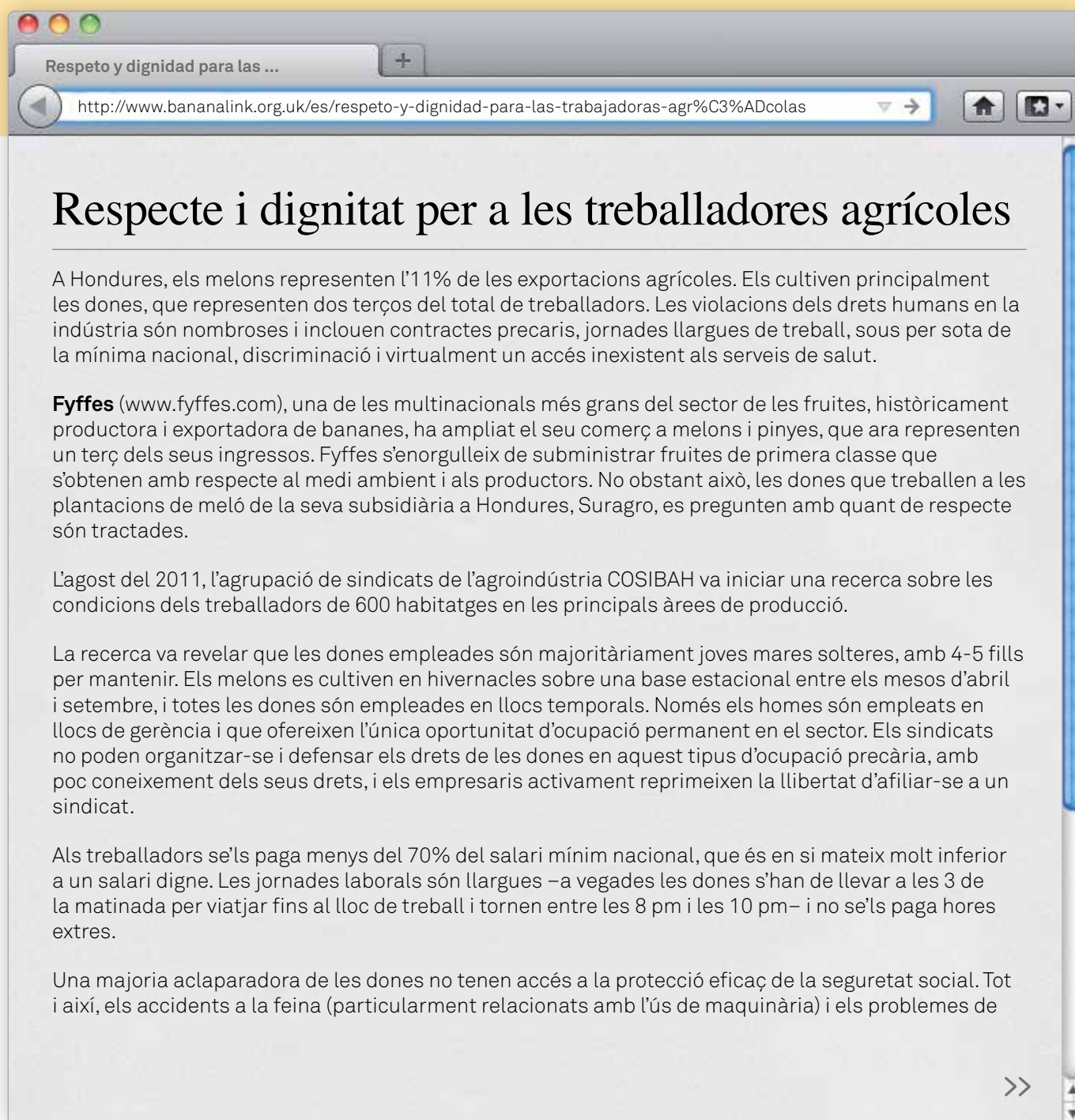

PINYA

Activitats

5. Qui pitjors condicions laborals pateix en el negoci internacional de la pinya, i de la fruita en general, és la dona treballadora. Llegiu l'article següent i comenteu a classe els aspectes que us cridin més l'atenció:

Respeto y dignidad para las ...

http://www.bananalink.org.uk/es/respeto-y-dignidad-para-las-trabajadoras-agr%C3%ADcolas

Respecte i dignitat per a les treballadores agrícoles

A Honduras, els melons representen l'11% de les exportacions agrícoles. Els cultiven principalment les dones, que representen dos terços del total de treballadors. Les violacions dels drets humans en la indústria són nombroses i inclouen contractes precaris, jornades llargues de treball, sous per sota de la mínima nacional, discriminació i virtualment un accés inexistent als serveis de salut.

Fyffes (www.fyffes.com), una de les multinacionals més grans del sector de les fruites, històricament productora i exportadora de bananes, ha ampliat el seu comerç a melons i pinyes, que ara representen un terç dels seus ingressos. Fyffes s'enorgulleix de subministrar fruites de primera classe que s'obtenen amb respecte al medi ambient i als productors. No obstant això, les dones que treballen a les plantacions de meló de la seva subsidiària a Honduras, Suragro, es pregunten amb quant de respecte són tractades.

L'agost del 2011, l'agrupació de sindicats de l'agroindústria COSIBAH va iniciar una recerca sobre les condicions dels treballadors de 600 habitatges en les principals àrees de producció.

La recerca va revelar que les dones empleades són majoritàriament joves mares solteres, amb 4-5 fills per mantenir. Els melons es cultiven en hivernacles sobre una base estacional entre els mesos d'abril i setembre, i totes les dones són empleades en llocs temporals. Només els homes són empleats en llocs de gerència i que ofereixen l'única oportunitat d'ocupació permanent en el sector. Els sindicats no poden organitzar-se i defensar els drets de les dones en aquest tipus d'ocupació precària, amb poc coneixement dels seus drets, i els empresaris activament reprimeixen la llibertat d'afiliar-se a un sindicat.

Als treballadors se'ls paga menys del 70% del salari mínim nacional, que és en si mateix molt inferior a un salari digne. Les jornades laborals són llargues –a vegades les dones s'han de llevar a les 3 de la matinada per viatjar fins al lloc de treball i tornen entre les 8 pm i les 10 pm– i no se'ls paga hores extres.

Una majoria aclaparadora de les dones no tenen accés a la protecció eficaç de la seguretat social. Tot i així, els accidents a la feina (particularment relacionats amb l'ús de maquinària) i els problemes de

>>

PINYA

salut, causats per l'ús intensiu d'agroquímics (malalties respiratòries, problemes de la pell i de la visió) són comuns, i agreujats per la manca d'un equip de protecció adequada.

Tot i que l'accés al sistema nacional de seguretat social hauria d'estar garantit, sovint els empresaris no paguen les contribucions, i per tant neguen a les dones l'accés als serveis, en particular als serveis de salut. Allà on hi hagi accés a l'atenció mèdica privada, els serveis mèdics són massa lluny per respondre a temps als accidents a les plantacions.

Adaptat de: <http://www.bananalink.org.uk/es/respeto-y-dignidad-para-las-trabajadoras-agr%C3%ADcolas>

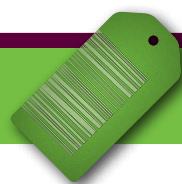
Activitats

6. Una de les empreses productores de pinya, Grupo Acon, va escriure una carta al diari *The Guardian* defensant-se de les acusacions. Aquests són els punts principals que esgrimien en defensa pròpia:

- Gràcies al negoci de la pinya, Costa Rica ingressa més de 700 milions de dòlars.
- La indústria genera més de 25.500 llocs de treball directes, i milers de llocs de treball indirectes més.
- Els treballadors i les empreses mantenen en línies generals bones relacions; prova d'això és la baixa activitat sindical i un nivell baixíssim de conflicte.
- Els treballadors de la pinya guanyen en general més que el sou mínim nacional de Costa Rica, 73 euros setmanals per 62.
- Les empreses proporcionen als seus treballadors les eines i els equips de seguretat necessaris per protegir la seva salut.

Amb tot, la pregunta és: s'ha escoltat realment el que diuen els treballadors i les treballadores?

Creieu que aquests arguments, i la visió idíl·lica de la fruita que es troba a la pàgina web de l'activitat inicial, es corresponen amb *tota* la realitat?

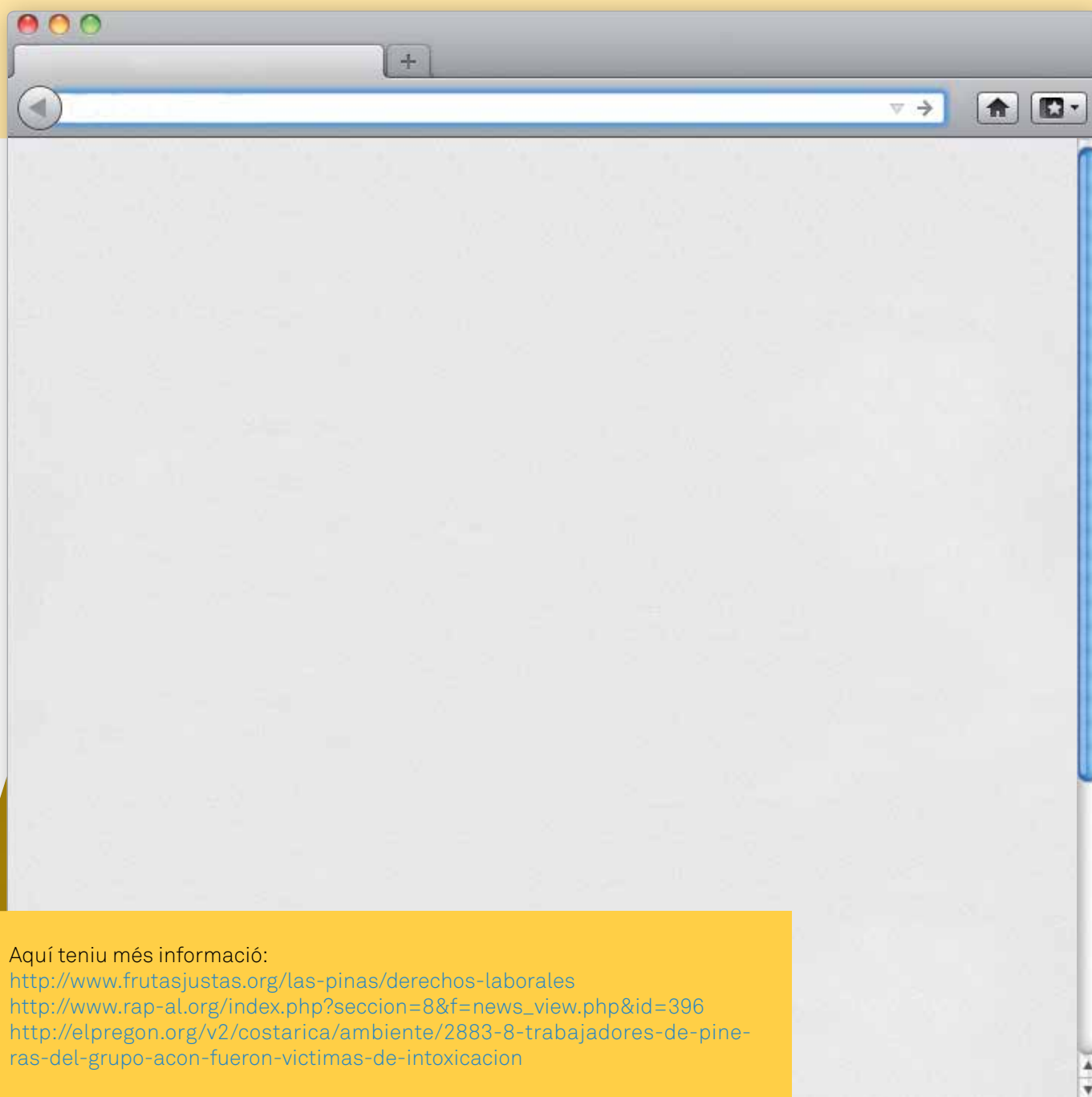
PINYA

Activitats

ARA ÉS EL NOSTRE TORN PER CONTESTAR A LES EMPRESES FRUCTÍCOLES

Us proposem que redissenyeu la pàgina web de l'empresa Fyffes, mostrant una visió més real i crítica d'allò que amaga el negoci de la fruita. No us oblideu d'incloure-hi dibuixos o fotos, els links que hi inclouríeu i alguns eslògans ben visibles. Es tracta només d'un esbós, no pas d'una pàgina web real.

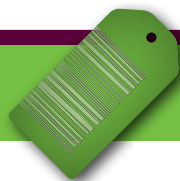
Aquí teniu més informació:

<http://www.frutasjustas.org/las-pinas/derechos-laborales>

http://www.rap-al.org/index.php?seccion=8&f=news_view.php&id=396

<http://elpregon.org/v2/costarica/ambiente/2883-8-trabajadores-de-pine-ras-del-grupo-acon-fueron-victimas-de-intoxicacion>

PINYA

Activitats

7. Conclusions finals

CONCLUSIONS FINALS

Podríeu resumir en una frase allò que heu après en la vostra recerca?

Quins són els protagonistes que participen en la vostra recerca? Quin paper tenen?

En el cultiu, elaboració i/o comerç del producte, ¿heu pogut veure alguna situació de desigualtat o vulneració de drets (humans, socials, laborals o ambientals)?

Compartint conclusions

Ha arribat el gran dia: els equips de recerca ens reunim en el Congrés Anual de Recerca Alimentària. Tots els equips exposarem a la resta de la classe les conclusions de la nostra recerca.

Després d'escollar els nostres companys i companyes, quines conclusions podem treure sobre el sistema alimentari?

Podeu compartir les vostres conclusions al blog d'Alimentant idees (www.classforchange.org)

Alternatives: les teves decisions quan consumeixes poden canviar el món

Lluny de ser únicament consumidors/es individuals, com moltes vegades ens fan creure, som agents actius, amb esperit crític i informat, i amb capacitat per organitzar-nos col·lectivament; aquesta és la fórmula imprescindible per poder construir alternatives al nostre sistema alimentari actual.

Perquè després no diguin que no hi ha alternatives, tot seguit teniu algunes propostes:

1. Comerç just

És una forma alternativa de comerç promoguda per diverses ONG, per diversos moviments socials i per l'ONU per establir una relació comercial transparent i justa entre productors i consumidors. Garanteix als consumidors i a les consumidores que els productes que adquireixen han estat elaborats en condicions dignes, sense explotació, amb salaris justos i que es comercialitzen sense intermediaris o cadenes de distribució que fixin regles abusives.

<http://comerciojusto.org/>

2. Cooperatives i grups de consum

Foto: Donostia - San Sebastián 2016

A les cooperatives de consum ecològic els consumidors s'associen i contacten directament amb el/la productor/a per comprar els aliments i compartir responsabilitats, fomentant un sistema productiu més just socialment i més respectuós amb el medi, i evitant els consums energètics que se sumen a l'aliment en afegir fases a la cadena de distribució.

<http://consaborcooperativo.net/>

3. Comerç de barri i petit comerç, primant els productes locals

Foto: Casa FdE Porto Alegre

Segons el Centre de Recerca i Informació en Consum (CRIC), amb l'energia que gastem a anar un sol cop a comprar en cotxe podríem mantenir encesa una bombeta durant més de 800 hores. A més, així es dona suport al petit comerç, s'afavoreix l'economia local i s'estableix un contacte més proper amb el venedor/a. El personal del comerç de proximitat sol saber d'on vénen els aliments.

4. Aliments ecològics

Són menys intensius en el consum d'energia que els productes convencionalment. Si aquests aliments són frescos, de proximitat i de temporada, a més es redueixen despeses energètiques de distribució i de manteniment, i s'enforteix un sistema alimentari més humà i en sintonia amb el medi.

<http://www.agricultura-ecologica.com/>

5. Horts urbans i socials

Foto: Israel García

Els horts socials i urbans són iniciatives promogudes per associacions, i fins i tot per alguns ajuntaments, per desenvolupar l'horticultura amb l'objectiu d'aportar a la comunitat activitats de consciència i de producció d'aliments al marge del sistema habitual de l'adquisició als supermercats, i es plantegen fins i tot com a alternativa de producció i consum.

<http://proyectoeljannat.blogspot.com.es/>

6. Siguem consumidors responsables i informats

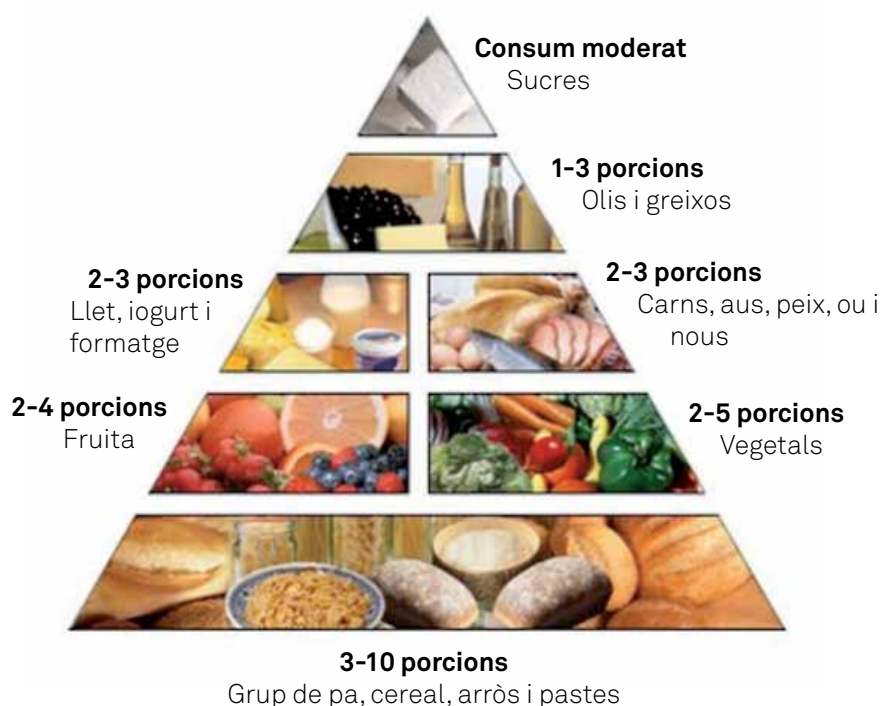

Foto: Intermón Oxfam

Un consumidor responsable és aquell que procura consumir només allò que necessita i es preocupa que els productes que adquireixi siguin mediambientalment sostenibles i socialment justos.

http://www.economiasolidaria.org/event/2011/03/11/ix_jornadas_de_comerci...

7. Dieta mediterrània

La dieta mediterrània és rica en fruita, verdura, cereals, llegums i peix, pobra en carn i sense precuinats.

<http://www.youtube.com/watch?v=JWwkiaY1yVg&feature=g-logo-xre>

Activitats

Què us sembla si ara us torneu a reunir amb el vostre grup de recerca i escolliu quines d'aquestes poden ser una solució als problemes que heu identificat?

Se us acudeix alguna altra alternativa?

Passem a l'acció

Activitats

Amb tot el que heu après amb les nostres recerques, ¿teniu ganes de fer alguna acció (a nivell individual, amb les vostres famílies, al centre...) per aportar a un canvi en aquest sistema?